

**EMBER ÉS STÍLUS:
PROF. DR. KEMÉNY GÁBOR EMLÉKEZETE**

KECSKÉS JUDIT

<https://doi.org/10.32979/PUM.SPH.2023.1.2>

Az emberről

Kemény Gábor 1994-ben érkezett a Miskolci Egyetemre, ahol hatvan magyar szakos hallgató várta – köztük én is. Persze, a neve már korábban is ismerős volt számunkra a könyvek gerincéről – így vegyes érzelmekkel, éles szemekkel vártuk, hogy „keményfedeles stilisztikának” bizonyul-e, vagy inkább Krúdy Gyulaként vonul be a terembe: kávéval, cigarettával a kézben, miután – mondjuk – megevett egy rácponyot vagy körömpörköltet. A hallgatók számára az első benyomás egy életre eldöntheti a tantárgy sorsát, hiszen a felsőéves már tudja, hogy patikamérleg-mérve annyit és úgy kell beletenni egy tárgyba, ahogy azt oktató és a tematika, ember és stílus megkívánja.

Kemény Gábor öltönyben és makulátlan, vasalt ingben érkezett, kezében egy bőr aktatáskával, úri módon beburkolózva a kávé-cigaretta illatába. Nem tudom, hogyan csinálta, hogy a többórás vonatkozás után is képes volt mindig úgy kinézni, mint akit a skatulyából húztak elő, s nem tudom előfordult-e valaha, hogy nem fehér vagy vajszínű ingben érkezett. Ez oly annyira ismeretes tény volt a diákság körében, hogy az *attribútum* fogalmát Kemény Gábor ingjével lehetett elmagyarázni.

Az első perctől fogva világos volt, hogy „keményfedeles”, sokat, alaposan, precízen kell nála a stilisztikai eszközökről tanulni (és pont). De ahogyan a kemény kötésű könyvek is néha színes, puha lapokat ölelnek fel, fokozatosan ismertük meg tanári jellemét, hogy a mulasztást leírni nem lehet, csak pótolni, a hibát dorgálás követi, nem jegylevonás, s aki nem volt az órán, az lemaradt Szinbád következő epizódjáról. Mondhatni sorozatfüggőkké váltunk.

1996-tól már kollégája lehettem. Szerénységét mutatta, hogy nem tanársegédként, hanem kollégaként kezelt; hagyománytiszteletét, hogy soha nem felejtette el nőnapon egy közös virágcsokorral köszönteni a kolléganőket. Humorát mutatta, hogy tanszékvezetőként legnagyobb újításának azt tekintette: „*én kérlek, bevezettem a tanszékvezető helyettes fogalmát, és megtaláltam rá a Marit, aki – hát ugye –, mindent megoldott; és ez így rendben is volt.*”

A stílusról

Kemény Gábor szűkebb szakmai területe a stilisztika volt. Tudományrendszertani tanulmányában éppen ő maga mutatta be ennek a diszciplínának a kivételes helyét, miszerint a stilisztika olyan interdiszciplína, amely „a nyelv- és az irodalomtudomány határsávjában, metszetében helyezkedik el”.¹ Első nagyobb stilisztikai munkája 1974-ben, a Nyelvtudományi Értekezések sorozatban jelent meg *Krúdy képalkotása* címen, amelyet számos további kötet követett. E kötetek a Krúdy-kutatás legmeghatározóbb alakjává tették őt, jóllehet Ady, Kosztolányi, Márai vagy Weöres Sándor stílusáról írt tanulmányai hasonlóképpen a hazai stíluskutatás és az irodalomtanítás alapjaivá váltak, ahogyan az *Édes Anyanyelvünkben* létrehozott Szép magyar vers rovata is.

A tudomány és az oktatás kapcsolódott össze lexikográfia munkáiban, nyelv-művelő cikkeiben is. Pethő József mutatott rá, hogy Kemény Gábor „az olvasót partnernek tekintve írt”,² amely gondolatot egykori tanítványaként azzal toldhatom meg, hogy Kemény Gábor a nyelvhasználót, diákjait figyelve írt, mi pedig ezen a konferencián az Ő kutatásaira figyelve emlékezünk.

Kívánok mindenkinek sikeres előadást, baráti vitát és tartalmas szakmai napot!

Bibliográfia

KEMÉNY 2000

KEMÉNY Gábor: Szkülla és Kharübdisz között: a stilisztika feladatai és lehetőségei az új évezred küszöbén. *Magyar Nyelvőr* 124. 2000, 298–310.

PETHŐ 2021

PETHŐ József: Kemény Gábor (1948–2021). *Literatura: A Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtudományi Intézetének Folyóirata* 47. 2021, 150–153.

¹ KEMÉNY 2000, 301.

² PETHŐ 2021, 151.